

Mooi en functioneel gebouw is geen utopie

Een bedrijfsgebouw moet functioneel zijn. Ze worden steeds groter. Grote schuren met één kap en hoge zijwanden en nokken vallen sterk op in het landschap. Maar de ondernemer wil ook dat zijn erf er goed uitziet. Een keuze van de nokrichting, de plek op het erf en de uitvoering van het gebouw kan daar voor weinig geld veel in doen.

Vroeger was een boerderij in Nederland niet alleen een functioneel gebouw. Boeren lieten er ook mee zien wat voor bedrijf ze hadden. Een grote boerderij betekende een rijke boer met aanzien. Hiervoor gebruikte men allerlei versierselen en ook passende kleuren. Aan de gebouwen kon je echter ook zien wat voor type bedrijf het betrof. Ook nu zien wij dat veel agrarische ondernemers een gebouw willen neerzetten dat qua uitstraling past. Niet omdat het moet, maar omdat men zelf een mooi gebouw wil.

Verrommeling

Volgens sommige Nederlanders is de 'verrommeling' van het landschap een feit. Je ziet overal lelijke ongeorganiseerde blikken dozen naast mooie authentieke boerde-

rijen. Ook zie je gebouwen die steeds groter worden. Zeker een gebouw van damwand in de verkeerde kleurstelling vergroot dit effect. Doordat vaak in fasen wordt gebouwd, sluiten de gebouwen niet in logica op elkaar aan. Bestaande gebouwen vallen in het niet door de schaalgroottes van de nieuwe gebouwen. Daarbij komt dat je aan de buitenkant van het gebouw niet meer ziet wat er in het gebouw gebeurt. Ook de plek van de gebouwen op het erf speelt daarin een grote rol. Deze knelpunten zijn in de praktijk vaak goed op te lossen. Opvallend is dat de oplossingen vaak ook in het gebruik voordelen geven. Zo geeft een duidelijke entree niet alleen functie aan het gebouw, maar voorkomt die ook dat bezoek naar de woning gaat in plaats van naar het bedrijfsgebouw.

Grote gebouwen

De schaalvergroting van de landbouw is duidelijk terug te zien in de bedrijfsgebouwen. Schuren van 1.000 m² en groter zijn meer regel dan uitzondering. Ze worden niet alleen breder en langer, maar ook hoger. Schuren krijgen weliswaar een beperkte dakhelling, maar door de hoge zijwandhoogte zit de nok al gauw op 11 tot 12 meter. Deze hoge en brede gebouwen ogen massaal. Om dat te verminderen kun je bij een schuur in de beleving de zijwand verlagen. De wand wordt dus niet werkelijk verlaagd, maar hij krijgt de uitstraling van een lagere wand. Dit kan door dezelfde kleur en hetzelfde materiaal aan de zijkant te zetten tot bijvoorbeeld de helft van de nokhoogte. De zijwand oogt daardoor minder massaal. Als je knikstukken gebruikt, kun je ook de goot op die hoogte aanbrengen, zodat deze ook schoon te maken is. Als alternatief kun je ook kiezen voor een betonpaneel aan de onderzijde. Ook deze breekt de hoogte. Daarnaast geeft hij een robuuster gebouw. Zowel in zicht als in gebruik. De breedte van een gebouw is visueel te beperken door in het midden van het gebouw bijvoorbeeld een strook met een andere kleur aan te brengen. Een rij lichtplaten of ramen oogt nog vriendelijker. Een alternatief is een driehoekig raam in de nok of driehoek van een andere kleur. Ook die geeft een minder massaal gebouw.

Uitstraling

Een van de meeste herkenbare voorbeelden van de relatie binnen-buiten is de grupstal. Aan de hand van het aantal raampjes in de stal kon je tellen hoeveel koeien de betreffende veehouder had. Daarnaast had alleen de grupstal ramen. De deel (hooi)tas hebben grote deuren. Kortom, aan de buitenkant kon je zien wat er binnen gebeurde. Ook bij een nieuw gebouw mag buiten gezien worden wat er binnen gebeurt. Je mag zien waar een kantoor en kantine is, waar wordt gesorteerd of product wordt bewaard. Dit hoeft niet duurder te zijn. Laat bijvoorbeeld de personele ruimtes eruit springen. Dit kan door de plek. Het kan ook door het gebruik van materialen. Gebruik bijvoorbeeld metselwerk of betonelementen in een andere kleur. Maak de personele ruimtes aantrekkelijker.

Passend bij bestaande bebouwing

Een gebouw staat niet op zichzelf, maar is altijd een onderdeel van zijn omgeving. Dit betekent dat bij het ontwerp van een gebouw naar het erf en de bestaande bebouwing

▲ De gekleurde banen symboliseren de bollenvelden.

▲ Deuren en ramen breken de voorgevel. Tevens ziet men dat hierachter wat gebeurt.

▲ De kleurdeling maakt het gebouw minder kolossaal.

▲ Deuren in dezelfde kleur geven rust.

moet worden gekeken. Vaak staat dit ook als eis in de welstandsnota. In een regio waar op alle erven beplanting staat, zal weer nieuwe erfbeplanting moeten komen. Ook de plek van het nieuwe gebouw is van belang. Het woonhuis en de boerderij staan meestal voorop het erf. Deze vormen het eerste aanzicht.

Daarachter staan de bedrijfsgebouwen. Ook het nieuwe bedrijfsgebouw hoort daar. Een van de zaken die daarbij een rol speelt is de afstand tussen het nieuwe gebouw en de bestaande bebouwing. Daarnaast is de richting van de nok ten opzichte van de bestaande bebouwing een belangrijke factor. **LM**

Tips vriendelijker gebouw

- Kijk eens wat kleuren doen. Gedeekte kleuren maken een gebouw minder opvallend.
- Een grote voorgevel is vaak op een eenvoudige manier te breken.
- Met de kleur van een windveer kun je een gebouw accentueren of juist op de achtergrond houden.
- Het gebruik van ramen en lichtstroken vergroot de openheid van het gebouw.
- Meerdere kappen drukken het bouwvolume.
- Door verlaging van de goot, bijvoorbeeld door het gebruik van knikstukken, krijgt een gebouw een vriendelijker uiterlijk.
- Realiseer personele ruimtes buiten het hoofdgebouw. Dit breekt het aanzicht van een gevel en markeert de ingang voor bezoekers. Bovendien zitten de ruimtes uw interne logistiek niet in de weg.
- Profileren van de wand- en dakbeplating drukt, soms nog meer dan kleur, een groot stempel op het uiterlijk van uw gebouw.
- Luchtkokers op het dak zijn lelijk en duur. Een overstek lost beide bezwaren op.
- Schroom niet om uw gebouw een bijzonder uiterlijk te geven als u dat wilt. Mits u uw idee goed onderbouwd, staan welstandscommissies vaak open voor vernieuwing.

